

Odluka o uspostavljanju općinskih sudova u Hercegovačko-neretvanskom kantonu

Hercegovačko-neretvanski kanton je jedini kanton u Federaciji Bosne i Hercegovine koji još nije uspostavio rad kantonalnog sudstva. Iz tog razloga, 10. oktobra 1997. i 3. decembra 1997., ovaj Ured je u sklopu zajedničke inicijative sa Misijom OSCE-a u Bosni i Hercegovini održao dva sastanka sa ministrom i zamjenikom ministra pravde Hercegovačko-neretvanskog kantona, kao i sa guvernerom i zamjenikom guvernera Hercegovačko-neretvanskog kantona, s ciljem da se što prije donese neophodni Zakon o sudovima za Hercegovačko-neretvanski kanton.

Uprkos zaključcima Vijeća za implementaciju mira u Bonu 6. decembra 1997. da se neophodni zakoni moraju donijeti do kraja 1997. godine, Zakon o sudovima do današnjeg dana nije stupio na snagu jer nije bilo moguće postići dogovor o broju općinskih sudova u kantonu, a naročito u Mostaru. Nakon što je propalo nekoliko pokušaja da se dođe do konsenzusa, ovaj Ured je uz prisustvo višeg zamjenika Visokog predstavnika, 10. marta 1998. održao saslušanje o uspostavi općinskih sudova u Hercegovačko-neretvanskom kantonu, tražeći od svih strana kojih se ovo pitanje tiče da detaljno predstavljaju svoja stajališta. Nakon ovog saslušanja i na osnovu izjava različitih predstavnika, donosim slijedeću

ODLUKU:

Svaka općina u Hercegovačko-neretvanskom kantonu ima pravo na vlastiti općinski sud.

Stoga i svaka općina Grada Mostara takođe ima pravo

uspostaviti vlastiti općinski sud.

Rezultat ovoga je da će Grad Mostar imati šest općinskih sudova.

Što se tiče centralne zone, Grad Mostar će uspostaviti posebni gradski sud koji će imati isključivu nadležnost nad svim pravnim pitanjima koja se jave u centralnoj zoni dok god centralna zona postoji.

Svaki općinski sud mora odražavati nacionalni sastav općine prema popisu iz 1991. godine. Isto načelo se mora primjeniti na gradski sud koji će se uspostaviti u centralnoj zoni Grada Mostara.

Prema članu VI.7(1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ustav Federacije) koji glasi: "svaka općina ima sudove koji se mogu uspostaviti u saradnji sa drugim općinama, .. .," svaka općina ima ustavno pravo na svoj općinski sud. Ako dvije ili više općina žele ostvariti ovo pravo, i žele imati jedan, zajednički sud iz praktičnih ili drugih razloga, ove općine onda, na osnovu svoje slobodne volje, same odlučuju o saradnji. Saradnja u ovom kontekstu znači zajedničko djelovanje u pravcu ostvarivanja zajedničkog suda.

Član VI.7(2) Ustava Federacije, međutim, propisuje da općine same ne mogu uspostaviti sudove, već da je to u nadležnosti kantonalne vlade. Nadležnost kantonalne vlade da ustanovi i finansira sudove ne utiče, međutim, na pravo općine da ima vlastiti sud ili da sarađuje sa drugim općinama da bi imale zajednički sud. Stoga prilikom uspostavljanja općinskih sudova, po članu VI.7(1) Ustava Federacije, kantonalna vlada mora poštivati gore pomenuto ustavno pravo svake općine da ima vlastiti općinski sud ukoliko općina ne izrazi želju za saradnjom. U takvim slučajevima, kantonalna vlada ne može zanemariti volju općine da sarađuje ili ne sarađuje sa drugim općinama, već kantonalna vlada mora uspostaviti sudsku strukturu koja je u skladu sa izraženom voljom svih općina u kantonu.

Iako član 80. Ustava Hercegovačko-neretvanskog kantona predviđa da "općinski sud se uspostavlja za teritoriju općine. Jedan općinski sud se može uspostaviti za dvije ili više općina", mora se poštivati gore pomenuti odlučujući princip iz Ustava Federacije.

Isti princip se primjenjuje u pogledu uspostavljanja općinskih sudova u Mostaru. Činjenica da je Mostar Grad ne slabi pravo svake od njegovih općina da ustanovi vlastiti općinski sud. Prema Amandmanu I, član 64.b. Ustava Hercegovačko neretvanskog kantona, "Grad Mostar se sastoji od šest općina ... " i nema nikakve nadležnosti u oblasti općinskog sudstva. Ni Amandman XVI (1) na Ustav Federacije, niti Amandman I, član 64.b.(2) Ustava Hercegovačko-neretvanskog kantona ne pripisuju Gradu nijednu nadležnost općine osim u slučajevima kada općine od kojih se sastoji Grad izričito prenesu određenu nadležnost na Grad. Prema Amandmanu XVI(1) Ustava Federacije Grad je "jedinica lokalne uprave i samouprave", koja po članu 7(1) Privremenog Statuta Grada Mostara ima "obavezu da obezbjedi postojanje neophodnih javnih ustanova i objekata ... Prava i obaveze gradskih općina ostaju .. neizmjenjene". Stoga, član 7(3) Privremenog Statuta Grada Mostara izričito predviđa da "gradske općine su nadležne za sva druga pitanja koja se moraju regulisati u okviru općinskih nadležnosti". Jedno od prava gradskih općina je njihovo ustavno pravo da uspostave vlastiti općinski sud.

Što se tiče centralne zone, Amandman I, član 64.b.(1) Ustava Hercegovačko – neretvanskog

kantona propisuje da "centralna zona .. nije općina, već je pod upravom Gradskog vijeća .. ". U skladu s tim, nijedna od šest općina koje tvore Grad Mostar nema nadležnost da uspostavi općinski sud za centralnu zonu, niti ima bilo koju drugu nadležnost koja je u vezi sa vršenjem sudskih ovlasti u ovom području. Pošto je centralna zona pod upravom Gradskog vijeća, i kao rezultat toga pod neposrednom upravom Grada Mostara, nadležnost je Grada da uspostavi sud za centralnu

zonu nadležan za pravna pitanja koja se jave u ovom području . U tom smislu, član 7(1) Privremenog Statuta Grada Mostara se mora tumačiti na način da "Grad ima .. obavezu da obezbjedi postojanje neophodnih javnih ustanova .. za svoje građane", tamo gdje ta obaveza nije u suprotnosti sa nadležnošću općina.

Stoga, u odsustvu posebne odredbe kojom se reguliše uspostavljanje i struktura takvog suda za centralnu zonu Grada Mostara (u daljem tekstu: Gradski sud), analogno će se primjeniti pravila i propisi za uspostavljanje općinskih sudova u Hercegovačko-neretvanskom kantonu koji su zasnovani na relevantnim odredbama Ustava Federacije.

U skladu sa članom IX.7 Ustava Federacije, nacionalna struktura svakog općinskog suda u Hercegovačko-neretvanskom kantonu mora odražavati nacionalni sastav dotične općine prema objavljenim rezultatima popisa iz 1991. Analogno, ovaj princip se takođe mora primjeniti na Gradski sud koji će se uspostaviti za centralnu zonu Grada Mostara.

Potpisao:

Carlos Westendorp

Visoki predstavnik